Valvontaosasto
Esko Hirvonen
04.10.2018

H1769/10.2./2018

Eduskunnan hallintovaliokunta
E 62/2018 vp

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

Tullin lausunto asiassa:
Komission ehdotus Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 883/2013 muuttamisesta Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) kanssa tehtävän yhteistyön ja OLAF tutkimusten vaikuttavuuden osalta.

Tullilla on Suomessa merkittävä rooli EU:n omiin varoihin kohdistuvien väärinkäytösten torjunnassa. Tullimaksuihin liittyvät petokset ovat myös lähes aina kytköksissä myös kansallisten maahantuontiin liittyviin veroihin kohdistuviin petoksiin. Tulli toimii OLAF:n kanssa hyvässä yhteistyössä näiden petosten torjunnassa tekemällä hallinnollisia tarkastuksia tavaroiden maahantuontiin ja toisaalta tiettyihin EU:n vientitukiin. Hallinnollisten tarkastusten lisäksi Tulli paljastaa ja tutkii EU:n omiin varoihin kohdistuvia rikoksia ja saattaa ne viime kädessä syyteharkintaan kansallisille syyttäjille. Sekä hallinnolliseen että rikostorjunnalliseen Tullin työhön liittyy olennaisena osana yhteistyö niin muiden jäsenmaiden kuin kolmansienkin maiden kanssa.

Tullin toiminnan onnistumisen kannalta on tärkeää, että EU:n instituutiot kuten OLAF petoksentorjuntavirastona ja vuonna 2020 aloittava EPPO eli Euroopan syyttäjävirasto toimivat keskenään johdonmukaisesti selvän työnjaon pohjalta. OLAF joutuu kuitenkin oman hallinnollisen työn lisäksi rikostutkinnan osalta nojautumaan kansallisiin tutkintaviranomaisiin ja kansallisiin lakeihin. Suomessa kansallisesta esitutkintalainsäädännöstä johtuen myös EPPO joutuu tukeutumaan esitutkinnassa kansallisten esitutkintaviranomaisten kuten poliisin ja Tullin tutkintavaltuuksiin. Tulli tutkii vuosittain 50-100 törkeää veropetosta, joista huomattavassa osassa on kysymys kansallisten verojen lisäksi myös yhteisön omista varoista. Osa näistä tapauksista liittyy korkeasti verotettuihin valmisteverollisiin tuotteisiin, osa muihin talousrikoksiin, joiden kohteena on esimerkiksi tullimaksuja.

Tulli on Suomessa alusta asti tukenut Euroopan syyttäjäviraston perustamista, koska se mahdollistaa aina erikoissyyttäjän vaativiin ja usein monimutkaisiin petoksiin, joissa on käytetty väärin esimerkiksi tullimenettelyihin liittyviä sääntöjä. Tehokkaan toiminnan

Valvontaosasto
Esko Hirvonen
04.10.2018

H1769/10.2./2018

kannalta on välttämätöntä, että EPPO:lla on käytössään riittävät resurssit, jotta yhteistyö olisi mahdollista syyttäjän ja tutkinnan kesken jo aikaisessa vaiheessa esitutkinnan aikana. EPPO:n ja siihen liittyvien kansallisten syyttäjien vahvuutena on mahdollisuus tehokkaalla tavalla valmistella rikossyytteitä rajat ylittävissä rikoksissa, jollaisia yhteisöpetokset useimmiten ovat. Järjestelmästä on onneksi tulossa riittävän kattava, koska tämän hetken tiedon mukaan ainakin 22 jäsenmaata on osallistumassa järjestelmään. Näin ollen EPPO:n merkitys yhteisöpetosten torjunnan yhtenäistämisessä koko EU alueella korostuu. Tulli on osaltaan myös osallistunut EPPO:oon liittyvien kansallisten täytäntöönpanolakien valmisteluun, mikä jatkuu edelleen.

OLAF:n ja EPPO:n yhteistyön tulee toimia kitkattomasti ennen kaikkea tietojenvaihdossa, ja siltä osin kuin yhteisöpetokset liittyvät järjestäytyneeseen rikollisuuteen, on tärkeää, että myös Europol tulee olemaan osa tätä tiedonvaihtoa. Kokemuksesta voidaan todeta, että yhteisöpetoksiin liittyvät rahamäärät ovat huomattavia, ja siksi organisoitunut rikollisuus on usein näitä rikoksia suunnittelemassa ja toteuttamassa. Suomen Tulli toimii yhteistyössä sekä OLAF:n että Europolin kanssa, jonka suomalaisessa yhteystoimistossa on ollut Tullin edustaja lähes jäsenyytemme alusta asti. Tullin näkemyksen mukaan nyt käsiteltävänä oleva komission ehdotus OLAF:n ja EPPO:n yhteistyön kehittämisestä on oikean suuntainen, ja sillä tulee olemaan vahva merkitys myös kansallisten valvonta- ja tutkintaviranomaisten yhteistyölle edellä mainittujen instituutioiden kanssa.

Viidennessä rahanpesudirektiivissä velvoitetaan jäsenmaita perustamaan tilirekisterijärjestelmä rahanpesun torjunnan helpottamiseksi. Suomessa tämä järjestelmän hallinnointi tulee olemaan Tullilla ja parhaillaan se rakentaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää yhdessä valtiovarainministeriön kanssa.

Käsiteltävänä olevan asetusehdotuksen artiklassa 7(3) velvoitetaan jäsenmaita auttamaan OLAF:ia saamaan pankkitilien tietoja toimintansa tueksi. Tiedot toimitettaisiin OLAF:n pyynnöstä kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten kautta. Kansallisesti tämä edellyttää, että Suomessa valmisteltavan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevan lain 3 §:ssä otetaan huomioon OLAF:n oikeus tietojen saantiin, ja toisaalta henkilötietojen käsittelyn osalta tulee täyttyä myös edellytykset, jotka on kirjattu tietosuoja-asetuksen 6 artiklaan. Edellä mainittu valvontajärjestelmä käsittää sekä tilirekisterin että tiedonhakujärjestelmän, joiden molempien osalta Tulli tulee toimimaan rekisterinpitäjänä.